

Kemal Bašić

PISANA RIJEČ IBRAHIM EF. MEHINAGIĆA IZ GRAČANICE

Uvod

Značajan broj ljudi daju svoj doprinos u raznim oblastima ljudskog djelovanja i to čine sa dosta uspjeha. Jedan od njih je sigurno i Ibrahim Mehinagić, koji je imao zavidnu i uspješnu karijeru, ali je i u oblasti pisane riječi dao svoj veliki doprinos. Kao dobar poznavalac turskog jezika, preveo je nekoliko veoma značajnih radova sa tog jezika, ali je uradio i znatan broj originalnih. Bila je to sigurno veoma odgovorna i sistematična osoba što se vidi kako iz poslova koje je obavljao, tako i iz njegovih pisanih radova.

Život

Ibrahim Mehinagić je rođen u 11. 3. 1894. godine. Sin je Arif Hikmet-efendije, šerijatskog sudije. Tri razreda mektebi ibtidaije završio je u Čajniču pred tadašnjim profesorom i upraviteljem Mehmed Fevzi-efendijom Šabićem. Osnovnu školu je završio u Gračanici, a zatim je počeo učiti hifz (Kur'an napamet) pred profesorom Osman-kapetanove medrese hفز. Mehmedom Teufikom Okićem. Kada je Okić, u međuvremenu, bio izabran za člana Ulema-medžlisa i umjesto njega za profesora u Osman-kapetanovu medresu došao hفز. Mustafa-efendija Šiljić, Mehinagić je hifz završio pred njim. Otišao je 1911. godine u Istanbul radi daljnjeg školovanja. Jutarnja i popodnevna predavanja je slušao kod profesora Kutahijali (iz Kutahije-grada u R. Turskoj), Abdulaha Rušdije u Sultan Fatihovoj džamiji, a uz njih je izučavao i svjetovne predmete Fununi džedide.

Otac mu je umro 16. aprila 1914. godine.

Prvi svjetski rat ga je zatekao dok je bio na raspustu u Gračanici. Uslijed ratnih prilika nije se više mogao vratiti u Istanbul. Polaze prijemni ispit i upisuje se u Šerijatsku sudačku školu u Sarajevu, koju završava školske 1918. - 1919. godine s odličnim uspjehom. Slijedeće, 1920. godine, 13. septembra, stupa u službu šerijatskog pripravnika u Zvorniku. U istom svojstvu, 1922. godine, premješten je u Tuzlu, a 1924., na vlastitu molbu u Gračanici. Praktični šerijatsko-sudački ispit položio je pred Ulema-medžlisom u Sarajevu s odličnim uspjehom, 1932. godine.

Kao sreski šerijatski sudija službovao je u Gračanici do 1942. godine. Prilikom izbora članova Ulema-medžlisa u Sarajevu, u proljeće 1938. godine, Ibrahim Mehinagić je bio izabran kao kandidat za jednog od četiri člana Ulema-medžlisa. Međutim, Ministarstvo pravde u Beogradu nije potvrdilo njegov izbor, već je prednost dalo drugom kandidatu. U junu 1942. godine dodijeljen je na rad Vrhovnom šerijatskom sudu u Sarajevu, a nakon toga imenovan je za vrhovnog šerijatskog sudiju. U vremenu od 30. 6. 1960., pa do 31. 12. 1964. godine Mehinagić je bio glavni imam u Doboju. Početkom 1965. godine otišao je u penziju. Umro je u Gračanici 30. 7. 1976. godine.

Aktivnost Ibrahima Mehinagića u organima Islamske zajednice

Uz rad u sudu, Mehinagić je redovno bio član ili prdsjednik vakufskog povjerenstvu u onom mjestu u kojem je službovao. Najduže je radio u Vakufskom povjerenstvu u Gračanici, jer je tu i proveo najviše vremena kao šerijatski sudija. Povremeno je i predavao u Osman kapetanovoj medresi u Gračanici. Kao predsjednik ili član Vakufskog povjerenstva nastojao je da se vakufski poslovi odvijaju u duhu vakufskog šerijatskog prava i postojećih vakufnama, nastojeći da se vakufska imovina unaprijedi i samo namjenski troši. U tom svom radu i nastojanju često je nailazio na prepreke i otpor čak i od onih koji su ga, normalno, trebali pomagati. To ga, međutim, nije sprečavalo

Hafiz Ibrahim ef. Mehinagić

da ostane dosljedan u provođenju svojih principijelnih stavova.

Na izborima za Vakufsko-mearifski sabor Bosne i Hercegovine, 1937. godine, Mehinagić je izabran za člana Sabora u bivšem tuzlanskom okrugu. U radu Vakufskog sabora došla je do punog izražaja njegova principijelnost, dobronamjernost i islamsko prilaženje rješavanju vitalnih pitanja u Islamskoj vjerskoj zajednici. U jednom svom sjećanju Mahmut ef. Traljić je pisao da nikada neće zaboraviti istupe Ibrahima Mehinagića prilikom rušenja Kodže Kemaluddina džamije u Sarajevu i podizanja "Vakufskog nebodera" na njenom mjestu, raspravljanja o predloženim nacrtima uredaba o mektebima, okružnim medresama i Gazi Husrev-begovoj medresi, kao i postavljanje stalnog vakufskog direktora u Vakufskoj direkciji u Sarajevu, 1940. godine. U prvom slučaju Ibrahim Mehinagić je stajao na stanovištu da

nema valjane hukmi šer'ije (pravne odredbe), koja dopušta da se džamija može porušiti i na njenom mjestu zidati bilo kakva zgrada, a najmanje neboder, koji se vakufu ni u kom slučaju ne isplati. Posebno je ukazivao na historijsku ulogu džamije, kao i na to, da džamija i dalje treba ostati na svome mjestu, da se zna, kakvo je Sarajevo nekada bilo i ko ga je i gdje nastanjivao.

Kada su u pitanju bile uredbe o mektebima i medresama Ibrahim Mehinagić je išao od člana do člana nacarta, ukazujući na valjanost i prednost pojedinih odredbi, kao i na nedostatak određenih članova, ukazujući, čime to treba ispraviti ili dopuniti. Pri ovim raspravama pokazalo se da je Mehinagić predavao u medresi i da njegove primjedbe na pojedine propise date iz iskustva i da nisu samo teoretske. Kada su neki članovi Sabora primijetili, da se u raspravi napreduje previše sporo, Mehinagić je povišenim to-

nom rekao da je ovo jedinstvena prilika, da se detaljno razgovara o prosvjetnim zavodima u Islamskoj zajednici i da tu ne treba gledati koliko će se vremena u taj koristan posao utrošiti, jer se pružila jedinstvena prilika, da se done su norme na duži vremenski period u pogledu vjersko-prosvjetnih ustanova u Islamskoj zajednici i da se unapređuje obuka u njima. Kasnije je Muhamed Pandža, član tadašnjeg Ulema medžlisa i njegov vjersko-prosvjetni referent i predlagač tih uredbi, pričao da je, kako se sjeća, Mahmut Traljić, jedini Mehinagić do kraja ušao u materiju i da su mu njegove primjedbe bile dragocjene kod konačne redakcije tih uredbi.

Kod pitanja izbora stalnog direktora Vakufske direkcije u Sarajevu 1940. godine, Mehinagić je zauzeo principijelan stav, da se ni vakufski direktor, kao ni drugi službenici u Islamskoj vjerskoj zajednici ne mogu birati ni po-

stavljati bez konkursa, jer se time krše propisi Ustava IVZ, kao i zaključci Šireg savjeta Reis ul uleme iz 1939. godine.

Osim toga, nepravilno je odmah u početku imenovati određenog kandidata, bez načelne rasprave i zaključaka glede ličnosti, koja treba da zauzme položaj direktora Vakufske direkcije. Ovakav stav Ibrahima Mehinagića podržalo je još sedam članova Vakufskog sabora, ali glasom većine izabran je predloženi kandidat. Radi ovoga i nekoliko drugih slučajeva, Ibrahim Mehinagić i Ibrahim Imširović, tadašnji šerijatski sudac iz Tuzle, u pismenoj formi otkazuju daljnju suradnju u Vakufsko-mearifskom saboru. O ovom pitanju oni će objaviti i jedan članak pod naslovom "Izjava gg. Mehinagića i Imširovića, članova Vakufskog sabora". O ovom članku će biti govore više nešto kasnije.

Kada je Mehmed Handžić kao bibliotekar Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu, tokom 1940. godine, pokrenuo akciju prikupljanja orijentalnih rukopisa za ovu biblioteku, pomogao je i Ibrahim Mehinagić.

Njegova i muderisa h. Mustafe ef. Šiljića je zasluga što je ta biblioteka dobila iz Gračanice, iz medrese Osman-kapetana značajan broj veoma vrijednih rukopisa. Na temelju tih rukopisa, Mehmed Handžić je ustanovio da je u Gračanici postojala javna biblioteka, koju je osnovao Hadži Halil ef., po zanimanju muderis, u drugoj polovini osamnaestog stoljeća.

Pisana riječ Ibrahima Mehinagića

Mehinagić se, i pored mnogobrojnih drugih obaveza, gotovo čitavog života bavio pisanjem. Ostavio je iza sebe značajan broj objavljenih djela, ali nažalost, mnogo više neobjavljenih rukopisa.

Među njegovim objavljenim radovima značajnije mjesto zauzima rad "Osvrt na život i pisana djela Ali Fehmi-efendije Džabića", objavljen u "Analima Gazi Husrev-begove biblioteke", knjiga II - III, (Sarajevo 1974., str. 81 - 96). Između ostalog, rad je značajan i zbog toga što Mehinagić u njemu donosi recenziju djela

"Husnu sahabe fi šerhi ešaris sahabe" (Lijepo i ugodno druženje i razgovor u komentaru na pjesme Pejgamberove družine), poznatog mostarskog muftije, Ali Fehmi Džabića, vođe Pokreta za vjersko-prosvjetnu autonomiju muslimana u Bosni i Hercegovini za vrijeme Austro-ugarske, kasnije profesora na poznatom istanbulskom univerzitetu Dar ul funun. Mehinagić je u ovom radu donio i originalni tekst recenzije na arapskom jeziku. Na početku prevođa se naglašava da je to recenzija koju je napisao hadži Halil-efendija, dersvekil-šejh ul islamov zastupnik za vjerskonaučnu nastavu, koji je poznat kao kapacitet i rijetka pojava u historiji. Njemu se, po općem sudu, pripisuju vrline uzorita karaktera, koji slovi kao naučni autoritet za sve obrazovane ljude iz oblasti arapske književnosti. Drugu recenziju je napisao Muhammed Mekki, sin Azuza, istaknuti islamski naučnik, rodom Tunizanin. Treću recenziju je napisao Alusi zade Ahmed Šakir el-Husejni, član Velikog prosvjetnog savjeta u Istanbulu.

Jedan njegov, takođe, veoma značajan rad nosi naslov "Četiri neobjavljena izvora o Hamzevijama iz sredine 16. vijeka", objavljen je u "Prilozima za orijentalnu filologiju" XVIII-XIX 1968-69. (Sarajevo, 1973., str. 217 - 266). Radi se, ustvari, o nekoliko priloga u vidu Fragmenta iz jednog Ilmihala, Risale Muhameda Amikoje, Risale Jigit - baši Ahmed-efendije. Riječ je o Hamzevijama i njihovom poznatom vođi koji je pogubljen 6. juna 1573. godine. Tu se nalaze četiri prevedena teksta i to:

1. Târif - i ridžali hamzevijje (Opis pristalica hamzevijskog reda). Pjesma je zapisana u rukopisnom zborniku, koji se čuva u Vatikanskoj biblioteci, pod br. Vat. Turco 178. Pjesmu je fotokopirao g. Bazilije Pandžić (Archivum generale O.F.M, Roma);
 2. Fragment iz jednog Ilmihala (Osnove vjeronauke), Mehinagić ga uslovno naziva Ilmihalom;
 3. Risala (Poslanica) Muhameda Amikije o islamskoj mistici;
 4. Risala (Poslanica) Jigit-baše.
- Rukopis obje ove risale, bez oznake datu-

ma, čuva se u orijentalnoj zbirci u Zagrebu pod br. 1258. Darovao ga je kolekcionar Aleksandar Poljanić iz Sarajeva. Rukopis veličine 13,5 X 20 cm ima ukupno 18 stranica. Na prvih 9 stranica donesen je Amikijev, a na preostalim stranicama Jigit bašin tekst. Pismo je talik.

Hamzeviye i Hamza Orlović su dugo vremena bili tema istraživača u Bosni i Hercegovini, prvenstveno dr. Muhameda Hadžijahića, na što ukazuje i Mehinagić.

Rad pod naslovom "Slike Božjih poslanika i veoma čudne priče o njima", objavljen je u "Takvimu" za 1973. godinu (Sarajevo 1973., str. 27-36). Mehinagić u fus noti kaže da je priče o ovim slikama donio Ejub Sabri-paša, miralaj turske mornarice u svom djelu "Mir'at ul Haremejn" - Ogledalo dvaju Harema, to jest Mekke i Medine i to u prvom svesku od 356. do 368. stranice. Komplet ovog djela na turskom jeziku ima 5 svezaka. U članku je Mehinagić donio četiri priče o ovim slikama. Tri od četiri priče koje Mehinagić navodi vezane su za događaj sa bizantskim vladarom Heraklijem, dok se jedna priča odnosi na razgovor sa Vrhovnim kršćanskim svećenikom u Šamu (Sirija).

Rad pod naslovom "Jedan važan hadisi - šerif", objavljen je u "Takvimu" za 1969. godinu (Sarajevo 1969., str.140 - 145). To je u stvari hadis, odnosno događaj koji je ispričao Ebu Sufjan ibni Harb o svom susretu i razgovoru sa bizantskim vladarom Heraklijem u Damasku. Tom prilikom je Heraklije ispitivao Sufjana, koji tada još uvijek nije bio prihvatio Islam, o Božjem poslaniku Muhammed a.s.

"Izjava gg. Mehinagića i Imširovića, članova Vakufskog sabora", objavljena je u časopisu "El - Hidaji", br. 12, god. IV, (Sarajevo 1941, str. 301 - 305). Gračanica je navedena kao mjesto u kojem je izjava napisana, datum je 11. oktobar 1940. godine. Uz tekst izjave, Uredništvo časopisa "El - Hidaje" je donijelo sljedeće objašnjenje:

"Ova izjava slata je svojevremeno redakcijama raznih listova u Sarajevu, ali je ni jedan list nije htio ili nije mogao uvrstiti. Gospoda

potpisnici izjave sada su nas zamolili, da je tiškamo makar i kasno bilo, jer po njihovu mišljenju izjava osvjetljuje jedan dio rada bivšeg Vakufskog Sabora, te prema tome uvijek koristi muslimanskoj javnosti i našoj općoj stvari".

U svom obraćanju Mehinagić i Imširović su indirektno istakli da je do izjave došlo zbog toga što je u listu "Narodna pravda" od 8. septembra 1940 godine izašao članak pod naslovom "Poslije izbora dr. Muftića" od Omerbega Rizvanbegovića i dr. A. Bukvice (vjerovatno je u pitanju poznati ljekar Abdulah Bukvica).

Raspravu "Šta je to "idžtihad" i kakvi sve propisi mogu idžtihad činiti", koju je napisao M. Šemsudin, Mehinagić je preveo s turskog jezika. Prevod je objavljen u "Glasniku VIS-a" br. 1, (Sarajevo 1978., str. 75 - 79). Prevod je objavljen i u "Novom Beharu" br. 16, godina II, 1928 -1929, str. 241 - 243.

Rad pod naslovom "Merhum hafiz Hasan ef. Odžekić" objavljen je u "El-Hidaji", br. 7 - 8, godina VII, (Sarajevo 1943, str. 236-239). Riječ je o jednom bivšem učeniku Osman-kapetanove medrese u Gračanici, koji je bio rodnom iz Zavidovića i koji s, vjerovatno poznavao sa Mehinagićem još iz đaćkih dana.

Rad pod naslovom "Merhum hadži Mehmed ef. Hafizkadić", objavljen je u "Glasnik u VIS-a" br. 4 - 6, (Sarajevo 1961, str. 238 - 239) u povodu smrti Mehmed ef. Hafizkadića, koji je umro u četvrtak, 18. juna 1959. godine, tj. 12. zul hidždžeta 1378. godine po hidžri i to u Mekki, u bolnici "Edžjad". Ef. Hafizkadić je rođen u Gračanici 7. juna 1902. godine. Umro je na hadždžu usljed posljedica od sunčanice. U ovom radu mogu se naći i još neki zanimljivim podaci o nekoliko poznatih ljudi iz Gračanice i Gradačca.

Rad pod naslovom "Iz života znamenitih ljudi Istoka (Mudre izreke, doživljaji i dosjetke)" Mehinagić je preveo iz zbirke "Nevadir ul ekabire" od turskog pjesnika i književnika Muallim Nadžije. Rad je objavljen u "Glasniku VIS-a" br. 4 - 6 (Sarajevo 1956., str.161 - 164). U njemu se može naći nekoliko zanimljivih kazivanja, vezanih za drugog halifu Hz. Ome-

ra, Ikrimu, unuke Muhammed a. s. Hz. Hasana i Hz. Huseina, Fudaje ibni Ijada, umejevičkog halifu Abdul Melika, Abas ibni Mirdasa, četvrtog halifu Hz. Aliju, Praunuku Muhammed a.s. Sikkinu (inače, kćerka Hz. Huseina), pjesnika Bišara, pjesnika Ahmef ibni Kajsa, pjesnika i mislioca Mulla Džamiju.

Rad pod naslovom “Nedžaibi Kur’anije”, koji je napisao Bereket zade Ismail Hakki, Mehiniagić je preveo s turskog jezika i objavio u “Glasniku VIS-a”, br. 4 - 6 (Sarajevo 1956., str. 113 - 121). Na početku rada je uz original na arapskom, donesen i prijevod na naš jezik 90. ajeta sure Nahl: “Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje”. Kao što se vidi, Mehiniagić je naslov rada ostavio u originalu. Riječ necaib u turskom jeziku znači plemenit, častan, neko ili nešto čisto, a kovanica “Necaib ul Kur’an” se upotrebljava za neke Kur’anske sure kao što su Ihlas (112. sura u Kur’anu) ili za veoma često učene ajete poznate kao Ajet ul kursija. U radu se dobrim dijelom govori o pravdi i dobročinstvu kao principima, poznatim u Islamu. U vidu fus nota, objavljeni su i kraći biografski podaci, vezani za halifu Omer bin Abdul Aziza i poznatog pu-topisca Ibni Batutu.

Drugi rad Ibrahima Mehiniagića, vezan za Ali Fehmi Džabića, poznatog mostarskog muftiju, vođu pokreta za vjersko-prosvjetnu autonomiju muslimana u BiH za vrijeme Austro-Ugarske, ali i poznatog pisca i predavača na istanbulskom univerzitetu Dar ul funun objavljen je u “Glasnik u VIS a”, br.1 - 3 (Sarajevo 1956., str. 22 - 30) pod naslovom “U spomen velikom merhumu Ali Fehmi - efendiji Džabiću”. To je jedan od rijetkih radova u kojem se o Džabiću govori kao o naučnom radniku. Ogromna većina istraživača se Džabićem bavila kao vođom pokreta za vjersko-prosvjetnu autonomiju. Mehiniagić je, kao mlad čovjek, Džabića upoznao u Istanbulu, ne kao vođu pokreta, nego kao dobrog poznavaoa arapskog jezika. O tom zanimljivom susretu Mehiniagić

je zapisao sljedeće:

“Ja imadijah dvojicu kolega iz Novog Pazara hafiz-Ilijasa i hafiz-Redžeba. Jednog ljetnog dana hafiz-Iljaz mi reče: “Hajdemo u šetnju do Karađumruka. Mehmed-efendija Forta je otišao u Bogaz na ljetovanje, a kod mene je ostavio ključ od kuće, pa trebam da mu radnu sobu pometem i prozračim. Ima lijepa duhana, a možemo i čaj ispeći.” Odo smo, te ja i kolega sobu pometosmo i prozračismo. Ponijeli smo i čitabe da se za sutrašnje predavanje pripremimo, jer u Istanbulu tada bijaše uobičajeno da se i nastavnici, a i đaci i studenti unaprijed za sutrašnje lekcije pripremaju. I baš kada smo zapalili cigare lijepog rumelijskog duhana i htjeli da mašinu upalimo i da čaj ispečemo, zvonce na vratima zazvoni. Kolega brže-bolje skoknu i iza mušebaka, pogleda pred kućna vrata, pa će usplahireno:

“Eto Forte i Džabića!”

I dok je on niza stepenice silazio da vrata otvori, ja zgrabih peškir i rastjerah ono malo dima od cigara. Uđoše, selam nazvaše i sjedoše na sećiju. Pristupismo, poljubismo ih u ruke i ukraj sobe stadosmo, a oni nam dadoše znak da sjednemo.

“Ovoga znam; a ko nam je ono?” zapita Mufti-efendija.

Ustadoh i odgovorih: “Ja sam hafiz Ibrahim Mehiniagić iz Gračanice.”

“A čiji si?”, preupita Mufti efendija.

“Otac mi je Arif Hikmet-efendija, kadija.”

“Poznajem ga, dobar je to čovjek”, reče on.

“A šta učite od arapskog?”

“Kjafiju!”

“Ko vam je hodža?”

“Kjutahijeli Abdulah Rušdi-efendija!”

“Dokle ste u dersu došli?”

“Ders nam je “la linefjil džinsi - niječna čestica” la”.”

I nakon što takve odgovore dadosmo, Mufti-efendija će :

“Pa deder nam malo ibare - teksta - iz tog dersa proučite!”

Hafiz-Il’jas otvori Kjafiju i nekoliko redaka pročita, a onda nastavih i ja isto toliko. “Do-

sta! A nadgledate li dersove po "Mula Džamiji?" još zapita Mufti-efendija. Odgovorismo da se i tim djelom služimo.

"Pa kako tu taj šerh-komentar kaže?"

Ne dobivši od nas odgovora na to pitanje, on počne napamet citirati tekst tog komentara s tog mjesta i kratko nam reče kako se ta partija u tekstu o niječnoj čestici "la" ima pravilno shvatiti. Pohvali nas i istaknu da dobro učimo i posavjetova nas da vrijeme cijesimo i da ga uzalud ne tratimo, veleći – elvaktu nakdun = vrijeme je novac. – Mehmed efendija nam tad naredi te čaj ispekosmo i poslužismo. Ne sjećam se da li je tada Džabić pušio, a i koliko god sam ga puta u berbernici kod hadžije Foče vidio, nisam opazio da puši. Po tom zaključujem da nije bio pušač. Popivši po par čašica čaja, ustali su i otišli i mi ih ispratismo. Ja i kolega se povratismo i čaj doispismo i po par cigara ispušismo, veseli da se taj slučaj po nas tako lijepo i srećno završio. Samo smo se čudili kako Mufti-efendija o našem dersu iz Mulla Džamije ibaru napamet uči. To bješe 1914. godine, nekoliko mjeseci pred Prvi svjetski rat".

Ovaj susret će ostati u uspomeni Mehinagiću tako da će ga on i kasnije navoditi i sjećati ga se.

U radu je donesen i prijevod ocjene koju je o muftiji Džabiću kao naučniku dao poznati turski pjesnik i pisac turske nacionalne himne Mehmed Akif Ersoy.

Prijevod rada pod naslovom "Mudre izreke Hazreti Alije (u originalu i njihov kratak prijevod i tumač)", objavljen je u "Takvimu" za 1968. godinu (Sarajevo 1967., str. 108 - 112) U radu je navedeno 27 izreka poznatog četvrtog halife iz reda hulefa - i rašidina. Prva izreka koja je navedena glasi:

"Lev kuşifel - gitau mezdedtu jakinen "

" Da bi se i zastor digao, spoznaj ne bih povećao.

U opstojnosti i jedinstvo Božje

Tvrda je vjera trunka sumnje nije:

I s istina zastor kad bi pao,

Ja spoznaj ne bih povećao.

Na kraju ovog rada su navedeni kratki po-

datci o životu i najpoznatijim radovima Hz. Alije.

Prijevod rada "Život je borba" od Muhameda Šemsudina objavljen je u "Novom beharu", I godina / 1927 - 1928, br. 3, str. 1 - 2. Rad počinje sa izrekom: "Bića, koja se ne prilagode prirodnim zakonima, ne mogu živjeti". U radu se, kao što se vidi i iz naslova, govori o životu kao borbi, a autor, između ostalog, kaže: "U borbi za život pobijediće onaj, ko najviše ima prava na opstanak". On takođe kaže da: "Trebamo tvrdo vjerovati, da na ovom svijetu nemamo jačeg uporišta i osobina, do li našeg truda i nastojanja". Uz rad je doneseno i sedam fus nota, a interesantno je da je kao sedma fus nota donesen prijevod stihova od Akif beya (vjerojatno misli na poznatog turskog pjesnika kojeg smo već prije spomenuli, a koji je živio u tom periodu Mehmeda Akifa Ersoya) u prijevodu kako Mehinagić kaže Ćazima (vjerojatno misli na pjesnika i prevodioca Musu Ćazima Ćatića). Ti stihovi u prijevodu glase:

Hej, šuti ludo! Ti znaš da svemir vječno se kreće,

Prirodni zakoni nikad tvog čuti vapaja neće.

Ti sam pomoz sebi, želiš li mira i sreće!

Trudi se, djeluj i radi, radom se blagoslov teče,

Jer zakon rada život cijele države priroda kreće;

Bog: "Lejse lil insani illa ma sea" reče.

Mehinagić je preveo još jedan rad od Muhameda Šemsudina. To je rad "Tevekkul i "kader" po nauci". Objavljen je u dva nastavka u "Novom beharu", godina I, 1927. - 1928., broj 5, str. 10 - 12 i u broju 6 istog godišta, str. 89 - 90. Kao što se iz samog naslova vidi, riječ je o dva veoma važna akaiidska pitanja u Islamu (Vjervanje da sve što se događa biva Božjom voljom i određenjem i s tim u vezi oslanjanje na Allaha dž.š.). Autor u članku, između ostalog, govori i o krivoj interpretaciji ova dva pojma koja ide tako daleko da se uopće ne može ni složiti sa islamskim učenjem. Autor kaže da je vjervanje u "kader" obligatna dužnost svakog muslimana. Ali riječi: "Šta ćemo, suđeno je tako!" treba izgovarati tek onda, kad se je stanovita stvar dogodila obratno onome, što

se mislilo i željelo i to nakon što je za tu stvar bilo pronađeno i urađeno sve, što je bilo u ljudskoj moći. Kao potporu svojih razmišljanja autor navodi neke Kur'anske ajete i hadise Božjeg poslanika Muhammeda a.s.

Originalni rad Ibrahima Mehinagića pod naslovom "Muslimanskim roditeljima i muslimanskoj mladeži" objavljen je u "Novom beharu", godina I / 1927 - 1928, broj 12, str. 177 - 178. Počinje izrekom Hz. Alije, četvrtog halife iz reda Hulefa-i rašidina, koja glasi (navodimo je rječnikom samog Mehinagića): "Uzgajajte i naučavajte svoju djecu prema vremenu u kom će da žive, jer su stvorena da žive u vremenu, kad vi nećete biti živi". Mehinagić se u ovom radu bavi pitanjem prosvjete i sugerše da se moramo ponositi Kafijama (Hasan Kafi Prušćak), Ćuprilijama (poznata vezirska porodica Ćuprilića za vrijeme Osmanske imperije), Tirama (poznati vojskovođa Hasan-paša Tiro), Sokolovićima (poznata vezirska porodica Sokolović porijeklom iz Bosne i Hercegovine) i drugim. On kaže da se moramo sjećati šta je bilo s Bagdadom, Kordobom, Kufom, Basrom i pitati se gdje su Ibni Sinai (poznati filozof i ljekar), Dželaludin Rumije (poznati mistik – autor Mesnevije), Zamahšerije (poznati komentator Kur'ana), Imami Azami (Imami Azam- Ebu Hanife, osnivač hanefijske pravne škole u islamu), Imami Šafije (osnivač šafijske pravne škole u islamu), Ibn Halduni (poznati historičar i preteča sociologije) i drugi. Autor se obraća roditeljima, ali i omladini, kojoj između ostalog kaže: "A Ti islamska omladino. Shvati svoj poziv i svoju dužnost i spremaj se za svoju misiju u budućnosti!"

Među najznačajnije prijevode Ibrahima Mehinagića sigurno spada rad "Muhammed a. s. i prva četvorica halifa, objavljivan u nekoliko nastavaka u "Glasniku VIS-a", ali nažalost prijevod rada nije dovršen. Objavljivan je u 1957. godini u brojevima: 7 - 9, str. 321 - 328 i br. 10 - 12, str. 416 - 427 i u 1960. godini u brojevima: 4 - 6, str. 174 - 184, br. 7 - 9, str. 326 - 332 i u br. 10 - 12, str. 494 - 499. Na početku prijevoda je navedena jedna fus nota koja mno-

go objašnjava ovaj rad: "Ovo djelo u originalu nosi naziv : "Kisasi enbija ve tebarihi hulefa" - "Priče o Božjim poslanicima – pejgamberima - i prvoj četvorici halifa". Zbog opširnosti djela i ograničenog prostora "Glasnika", ovim brojem počinjemo donositi prijevod gradiva počam od poglavlja koje govori o Muhammed a.s.". Na početku ovog poglavlja je takođe donesen jedan podnaslov koji glasi: "Čudne i neobičajene pojave i zbivanja, koja su se dogodila prije rođenja posljednjeg Božjeg poslanika Muhameda, sallallahu alejhi ve sellem". Kao što se vidi, rad je u originalu napisao poznati turski (osmanski) historičar i državnik iz 19. stoljeća Ahmed Dževdet-paša, koji je, što je interesantno, boravio i u Bosni i Hercegovini u sastavu jedne državne inspekcije.

Među značajnije radove Ibrahima Mehinagića sigurno spada i njegova knjižica "Osvrt na brošuru g. dr. Mehmeda Begovića *O položaju i dužnostima prema islamskoj nauci i duhu današnjeg vremena*" (Sarajevo 1933., štamparija Omer Šehić). Knjižica ima 48+2 stranice, a nastala je kao reakcija na pomenutu knjigu dr. Mehmeda Begovića, koja je, inače, izazvala veliku pozornost i oštre reakcije javnosti. Na nju se osvrnuo i tadašnji profesor šerijatskog

prava u penziji Sejfullah Proho, tvrdeći da se u pomenutoj knjizi Mehmeda Begovića nalazi dosta netačnosti u vezi sa šerijatskim propisima. Ibrahim Mehinagić je na osnovu toga upozorenja u ovoj knjižici na dosta korektan i umjeren način odgovorio na pitanje u čemu je sve pogriješio Mehmed Begović. Kako kaže Traljić, svoja razmatranja Mehinagić je završio rečenicama dr Mehmeda Begovića, koje je on uputio slušateljicama predavanja (predavanje je održao u Gajretovom studentskom domu u Beogradu), a koje glase:

“Da uzmognete zadobiti ovu naklonost masa, koja predstavlja moralnu podlogu za vaš budući rad, potrebno je da saglasite vaš život i sa osnovnim principima islamske nauke. Možda vas neće koriti za propuštanje vjerskih dužnosti, nego će vas sigurno osuditi ako počnete omalovažavati vjeru i raditi javno ono što islam zabranjuje.

Ovo istupanje protiv vjere, koje je praktičnovala izvjesna grupa nas omladinaca, narušila je ugled cijele omladine i stvorila jaz između nas i starih, te tako nismo mogli uspješno raditi u narodu sve do najnovijeg vremena. Poslužite se ovim iskustvom i ne padajte u iste nepogode u kojima smo mi živjeli i radili više od dvadeset godina. Uostalom, dobar društveni odgoj zahtjeva od vas da podesite vaše vladanje gotovo prema istim principima koje vjera preporučuje. Tako ste vi zaduženi, s dvije strane da se vladate dostojno i primjerno u društvu i porodici.

Pored vjere, vi morate sa poštovanjem gledati i na narodne običaje i tradicije koje su duboko usađene u dušu naroda.. Povrijediti njih, na jedan grub i neotesan način značilo bi povrijediti dušu naroda, koja se buni i vidi u vama neprijatelja”.

Sa ovim se ne završava broj objavljenih djela Ibrahima Mehinagića, bilo originalnih bilo prevedenih s turskog jezika. Ali i ovo što smo već naveli sasvim je dovoljno da potvrdi kako je Ibrahim Mehinagić bio izuzetno predan pisanoj riječi kao i svim drugim poslovima koje je obavljao.

Neobjavljena djela Ibrahima Mehinagića

Osim većeg broja objavljenih radova Ibrahima Mehinagića ostao je, nažalost, veliki broj njegovih neobjavljenih radova. Među njima su:

1. Kitab ul haradž (Šeriatsko finansijsko pravo) od poznatog hanefijskog pravnika Imama Ebu Jusufa (731. – 796.), inače, učenika Ebu Hanife. Rukopis prijevoda ovog djela je bio predat Orijentalnom institutu u Sarajevu radi štampanja. Institut ga je bio stavio u svoj izdavački plan, ali ga nije štampao. Ne zna se šta je bilo sa rukopisom;
2. Bešairi sidki nubuvveti Muhameddije (Vesele vijesti i nagovještaji o istinitosti Muhammed a.s. poslanstva) od Ahmeda Midhat beya (vjerovatno je riječ o poznatom turskom publicisti i novinaru s kraja 19. i početka 20 stoljeća);
3. Bin bir hadis (Hiljadu i jedan hadis) sa komentarom;
4. Hazreti Omer, od Omera Rizaa. Kao što se vidi riječ je o knjizi o drugom halifi iz reda hulefa – i rašidina;
5. Mudre izreke i poslovice od Šemsuddina Samija, autora, između ostalog, i veoma poznatog osmansko-osmanskog rječnika “Kamus-i Turki”. Navedeno je 2.919 izreka i poslovice.

Kako navodi Mahmut Traljić, Mehinagić je sakupljao građu i o vjersko-prosvjetnom životu Gračanice. S obzirom da je u Gračanici nekada bio i muftija, da je Gračanica imala dvije medrese (Osman kapetana i Murad-kapetana), javnu biblioteku, nekoliko džamija i mekteba, materijal koji je sakupljao Mehinagić je i važan i interesantan i, kako je to rekao Mahmud Traljić, pod svaku cijenu bi ga trebalo dopuniti (ukoliko to on sam nije učinio) i štampati. Kao što se vidi iz predhodnog bila je to značajna karijera ali i značajan angažman putem pisane riječi. Sve se to vjerovatno moglo uraditi samo predanim radom i marljivošću koja očito Mehinagiću nije nedostajala.